

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Suomen ortodoksinen kirkko kiittää mahdollisuudesta lausuntoon. Oppimisen tuen selkeyttäminen, erityisesti eri tuen rajapintojen epäselvyys ja monitulkintaisuus ovat nähtävillä kaikkialla Suomessa. Opetushallituksen ohjeet erityisesti tuen tasoilla siirtymisissä ovat riippuvaisia opetuksen järjestäjän omista tieto-, asenne- ja resurssisidonnaisista tulkinnoista. Tämän takia viime kädessä laillisuusvalvoja (EAO 27.10.2022) on joutunut tekemään epäselvistä opetushallituksen ohjeista selventäviä tarkennuksia.

”Politiikalla vaikutetaan muun muassa siihen, että nuori pääsee tarvitessaan moniammatillisen tuen piiriin matalalla kynnyksellä ja viiveettä... Kunnilta ja hyvinvointialueilta edellytetään tiivistä yhteistyötä opiskeluhuollon toimivuuden turvaamiseksi.” Vierula, Pösö ja Paavilainen (2019) toteavat, että pelkästään moniammatillisten rakenteiden olemassaolo ei riitä takaamaan onnistunutta moniammatillista palvelutarvearviota. Haasteita nousee mm. seuraavissa tilanteissa.1) Rajaamisvaikeudet oman perustehtävän ja moniammatillisen työskentelyn välillä. 2) Oman perustehtävän asiantuntijuuden soveltamisvaikeudet. 3) Epäselvyydet vastuukysymyksissä.

Moniammatillisen työryhmän laadusta on erilaisia tulkintoja selvitettäessä sitä vaikkapa opetustoimen tai sosiaali- ja terveysalan toimijoilta. Moniammatillisen työryhmän kokoon saaminen voi olla suuri aikataulullinen ja byrokraattinen ponnistus, jos on tarpeen saada eri hallinnonalan asiantuntijoita nopeasti saman pöydän ääreen.

”Tiedonkulku eri toimijoiden välillä varmistetaan mm. tarvittavin lainsäädännöllisin muutoksin.”

Lainsäädännöllistä tarkennusta tarvitaan mm. tarvittavien tietojen siirroissa eri hallinnonalan toimijoiden kesken. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten rekrytointiin tulisi panostaa merkittävästi sekä työskentelyolosuhteisiin panostaa. Tällä hetkellä koulupsykologilla voi olla jopa 1500 oppilasta/opiskelijaa vastuualueellaan ja asiantuntijoiden vaihtuvuus juuri tästä johtuen on suurta. Liian suuri oppilasmäärä yhden viranhaltijan vastuualueella on osoittautunut työuupumusta aiheuttavaksi ja julkiselta puolelta yksityiselle sektorille psykologeja tehokkaasti siirtäväksi syyksi.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

”Vahvistetaan väyliä matalan kynnyksen harrastustoimintaan osallistumisesta kohti pitkäjänteistä, syventävää harrastamista. Harrastusmahdollisuuksia voidaan poluttaa monen suuntaisesti siten, että jokaiselle nuorelle sopivin harrastamisen tapa on löydettävissä”

Muun muassa harrastusten hinta, sijainti, kilpailullisuus ja erityisryhmään tai vähemmistöön kuuluminen ovat tunnistettu harrastamisen esteiksi (Owal group 2018). Harrastustoiminnan organisoinnilla on paljon sellaisia toimintamalleja, jotka eivät sovi nuorten nykyajan harrastamisen kulttuuriin, eikä kuntien matalan kynnyksen toiminta välttämättä tavoita haluttuja kohderyhmiä (Haanpää 2019).

Panostaminen koulupäivän yhteydessä olevaan toimintaan, joka ei perustu suorituskeskeisyyteen, voi madaltaa myös vähiten motivoituneimpien lasten ja nuorten kynnystä osallistua, koska muun muassa siirtyminen on helppoa eikä toiminta vaadi sitoutumista. Monet erityisesti liikuntaharrastuksista ovat jo hyvin varhaisessa vaiheessa nousujohteisesti eteneviä kilpailullisia ja joiden kustannukset nousevat hyvin nopeasti. Samanaikaisesti lapsiperheköyhyys kasvaa, jolloin moni lapsi ei pysty sitoutumaan urheiluharrastuksiin taloudellisista syistä.

Suomen ortodoksisen kirkon näkemyksen mukaan seurakuntien jo olemassa olevat toiminta- ja yhteistyömahdollisuudet tulee tunnistaa ja tunnustaa merkittävästi vahvemmin osana nuorison hyvinvointiin liittyvää toimintaa. Seurakunnilla on jo nyt mahdollisuuksia ja paikallisesti toimivia käytänteitä mm. Saapastoiminnan, Walk in -terapioiden, nuorteniltojen ja muun lapsi- ja nuoristyön kautta. Osa opetuksen järjestäjistä arastelee tarpeettomasti koulupäivän aikana tapahtuvaa seurakuntien kanssa tehtävää yhteistyötä. Kysymyksessä on kuitenkin lasten ja nuorten hyvinvointi, eikä indoktrinoiva toiminta. Yhteistyöstä ja sen sisällöstä voidaan aina sopia hyvässä yhteisymmärryksessä seurakuntien ja opetuksen järjestäjien kesken.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Suomen ortodoksisen kirkon näkemyksen mukaan seurakuntien jo olemassa olevat toiminta- ja yhteistyömahdollisuudet tulee tunnistaa ja tunnustaa merkittävästi vahvemmin osana nuorison hyvinvointiin liittyvää toimintaa. Seurakunnilla on jo nyt mahdollisuuksia ja paikallisesti toimivia hyviä käytänteitä.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

-

Painopisteet nuorisotalon valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisotalon eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Ohjelmassa on hyviä näkökulmia, mutta samalla merkittäviä puutteita. Ohjelma ei huomioi tosiasiallisesti jo olemassa olevia kirkkojen, seurakuntien ja järjestöjen resursseja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. Sekularisoituneiden ajattelumallien takia laajempaa yhteistyötä seurakuntien kanssa ei tehdä siinä määrin, kuin siihen olisi mahdollisuutta.

Ohjelmassa puhutaan moniammatillisesta työstä sosiaali- ja terveystoimen sekä koulujen kesken. Tosiasiallisesti molemmat alat ovat tällä hetkellä poikkeuksellisten suurten säästöpainoiden keskellä, joten ristiriita ohjelman tavoitteiden, toimintamallien sekä kuntien ja hyvinvointialueiden säästöpainoiden kesken on valtava.

Vartiainen Merja
Suomen ortodoksinen kirkko

Räsänen Antti
Suomen ortodoksinen kirkko - Antti Räsänen, kasvatus- ja koulutuspäällikkö